

Reagovanje Verana Matića

Inicijativu Advokatske komore Beograda za uvođenje novog krivičnog dela "u cilju delotvorne zaštite pretpostavke nevinosti i nezavisnosti suda", ma koliko besmislena bila, vidim kao opasnu, budući da potiče od predstavnika advokatske struke koji bi kao pravni profesionalci ipak morali da znaju osnovne principe zaštite ljudskih prava i demokratskog društva.

Pritom, sama inicijativa je "provocirana" isključivo mojim javnim istupanjem, a uzrokovana je, ne iskrenom željom da se zaštiti pretpostavka nevinosti i nezavisnost sudstva, nego interesi pojedinih grupacija u okviru komore i njihovih klijenata.

Pozivanje na zaštitu pretpostavke nevinosti kao tobožnji razlog za usvajanje izmena KZ vidim kao cinično i u potpunosti neiskreno. Pre svega, sudije kao nosioci važne javne funkcije, ne vrše svoju odgovornu aktivnost u vakuumu i efekti koje njihove aktivnosti mogu da proizvedu itekako mogu da izazovu negativne posledice u društvu.

U svom izlaganju ne vidim ništa sporno, pogotovo što sam jasno stavio do znanja da se radi o mom stavu, koji je prouzrokovan načinom kako se vodi celokupni postupak, a sve u kontekstu kritike nekažnjivosti nasilja nad novinarima, na šta ukazuju brojni relevantni međunarodni i domaći izveštaji. Moja kritika je pritom zasnovana na činjenicama, i na kraju čak i potvrđena u drugom stepenu od strane nadležnog Apelacionog suda.

Ponavljam, moje javno istupanje nije imalo za cilj i nije ni na koji način bilo usmereno da vređa pretpostavku nevinosti ili da utiče na nezavisnost sudova. Naime, osetio sam se odgovornim da kao deo stručne javnosti, ali i kao novinar, izrazim svoj stav o neadekvatnosti postupanja suda u slučaju koji je od prvoklasnog interesa za javnost i čija odluka može da uspostavi (negativan) obrazac za postupanje i u drugim sličnim slučajevima. Načelo pretpostavke nevinosti na koje se AKB poziva, nije uvedeno da bi se u potpunosti zabranila kritika rada sudova, nego da se zaštite prava okrivljenog u krivičnom postupku i to prvenstveno od samog suda, a ne od javnosti. Podsećam da su suđenja javna, upravo da bi sudovi bili pod nečim što se zove "demokratska kontrola".

AKB se smišljeno jednostrano odnosi prema problemu, i potencira kršenje pretpostavke nevinosti i nezavisnosti suda, kao jedine vrednosti koje ovo društvo treba da štiti. Šta je sa pravom na slobodu izražavanja? Šta je sa opštim principima u zaštiti ljudskih prava da su ona međusobno jednaka i da jedno pravo ne može *a priori* da ima "jaču snagu" i "veću vrednost" u odnosu na drugo? Da li postoji "jaka društvena potreba" da se inkriminiše iznošenje stavova o sudskom postupku, tolika da se traži usvajanje izmena zakona po hitnom postupku? Šta je sa demokratskom kontrolom rada suda? Da li je mera inkriminacije srazmerna cilju koji želi da postigne? I šta je uopšte cilj osim povlađivanje interesima jedne uske grupacije?

Na kraju, inicijativa AKB je i normativni i civilizacijski korak unazad, jer je još 2012. godine zakonodavno telo naše države dekriminizovalo krivično delo Nedoizvoljeno javno komentarisanje sudskih postupaka, a zbog toga što se radi "o nepotrebnoj inkriminaciji koja ograničava slobodu ispoljavanja mišljenja, a ograničava i slobodu medija", te zbog toga što opstanak takve inkriminacije "može voditi zabrani komentarisanja u sredstvima javnog informisanja svakog postupka pred sudom", uz jasan zaključak da "nekorektno izveštavanje pojedinih medija o nekim sudskim postupcima i davanje neadekvetnih izjava od strane pojedinaca ne mogu da opravdaju krivičnopravnu represiju, niti se pak njome može rešiti problem nekorektnog komentarisanja sudskih postupaka u medijima" (iz Obrazloženja uz Predlog zakona o izmenama i dopunama KZ iz 2012. godine).

Iako reakciju Društva sudija Srbije shvatam pre svega kao rezultat iskrenog ubeđenja da se na takav način brani nezavisnost sudija, smatram da takva odbrana nije neophodna sudiji sa profesionalnim i ličnim integritetom, koji sudi po svojoj savesti i koji se ne osvrće na mišljenja iskazana u javnosti.

Ipak, reakcije Društva sudija i AKB Beograda povodom ovog slučaja, kao i niz kontroverznih odluka tokom više od decenije, pokazuju da postoji jaka društvena potreba da javnost mora da pomno prati rad pravosudnih organa i reaguje kritikom kad god je to neophodno.

Ako nema demokratske kontrole, nekažnjivost zločina će postati pravilo, a ne izuzetak, a u Srbiji će umesto vladavine prava, vladati interesi povezani sa društvenim anomalijama i teškim nasleđem koje Srbija nosi još od 90ih godina. Sve to ne može ni na koji način da doprinese ni našim ambicijama u pridruživanju

Evropskoj uniji, a obesmišljava i sve pokušaje za kreiranje podobnog okvira za razvoj slobode izražavanja, za šta se, makar deklarativno zalažu i nosioci najodgovornijih funkcija u državi i društvu.